2. Дерев'янко С. Гібридна війна: інформаційно-безпековий вимір. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Політологія.* 2024. С. 101 – 113.
URL: https://journals.pnu.if.ua/index.php (дата звернення: 06.10.20216).
3. Смолярова М. Л. Правове регулювання професійної підготовки правниуів в Україні. *Юридичний бюлетень.* 2024. Вип. 34. С. 74 – 79.
URL:https://eir.zp.edu.ua/server/api/core/ (дата звернення: 07.10.20216).
4. Шубін Є., Предместніков О. Теоретико-методологічні засади формування цифрової компетентності майбутніх юристів. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка.* 2026. №1 (36). С. 188-194.URL:https://magazine.mdpu.org.ua/index. (дата звернення: 05.10.20216).

Хутка Анастасія, здобувач
Науковий керівник: Шведова Г.Л.,
к.ю.н., доцент, доцент кафедри правового забезпечення безпеки бізнесу
Державний торговельно-економічний університет

ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛІЗАЦІЇ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА В УКРАЇНІ ТА ВІДМЕЖУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ ВІД АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОСТУПКУ

Проблема домашнього насильства в Україні залишається актуальною, оскільки такі дії порушують права людини та є надзвичайно небезпечними для постраждалих. Особливої уваги потребує розмежування адміністративної та кримінальної відповідальності, адже від правильної кваліфікації насильства залежить застосування відповідних заходів правового впливу.

Домашнє насильство – це умисне систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства щодо подружжя чи близьких осіб, яке спричиняє фізичні чи психологічні страждання, розлади здоров'я, втрату працездатності або погіршення якості життя потерпілого[1]. Це передбачено Кримінальним кодексом України. Щодо адміністративної відповідальності, то вона передбачена за домашнє насильство, яке завдало шкоди фізичному або психічному здоров'ю потерпілого. Від кримінального правопорушення домашнє насильство відрізняється, зокрема, відсутністю систематичності, яка є обов'язковою ознакою складу правопорушення за статтею 126-1 КК України [2].

Також важливо згадати Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», який визначає домашнє насильство як «дії або бездіяльність фізичного, психологічного, сексуального чи економічного характеру». Закон передбачає захист постраждалих шляхом винесення термінових заборонних і судових обмежувальних приписів, надання допомоги та притягнення кривдників до відповідальності [3] .

Однією з основних проблем у сфері протидії домашньому насильству є розмежування кримінального правопорушення та адміністративного проступку. Найбільші труднощі виникають під час встановлення систематичності насильницьких дій і визначення доказів. Зокрема, дискусійним залишається питання, чи потрібно обов'язково мати попередні рішення про притягнення кривдника до адміністративної відповідальності. Водночас систематичність може бути доведена й іншими доказами, навіть за відсутності таких рішень. Тому, важливим є правильне встановлення повторюваності насильства та інших обставин, які дають змогу визначити, чи є вчинені дії кримінальним правопорушенням або адміністративним проступком [4, с. 546-547].

Складність кваліфікації домашнього насильства полягає у неоднозначному тлумаченні його основних ознак, насамперед у тій же ж систематичності, а також у визначенні меж застосування кримінальної та адміністративної відповідальності. Проблема ускладнюється тим, що окремі прояви домашнього насильства можуть одночасно містити ознаки інших кримінальних правопорушень, через що виникають труднощі з вибором належної правової

норми. Крім того, відсутність єдиного підходу до розуміння систематичності може призводити, знову ж таки, до різної оцінки подібних ситуацій. Тому правильна кваліфікація потребує комплексного аналізу обставин справи, характеру та повторюваності насильницьких дій, їхніх наслідків і взаємозв'язку між окремими епізодами. Це необхідно для забезпечення однакового застосування законодавства, уникнення помилок у правовій оцінці та недопущення подвійного притягнення особи до відповідальності за одне й те саме діяння [5, с.281-284].

Також, однією з проблем застосування статті 126-1 КК України є неоднакове визначення судами форм домашнього насильства та їх правова кваліфікація. Найчастіше йдеться про психологічне насильство, однак його не завжди належно відмежовують від звичайних конфліктів, оскільки докази впливу дій кривдника на потерпілу особу досліджується недостатньо. Також економічне насильство нерідко помилково кваліфікується як психологічне, зокрема у випадках позбавлення житла або вимагання коштів. Окрему проблему становить застосування фізичного насильства до дітей, яке іноді розглядається лише як прояв психологічного насильства щодо матері, без належної оцінки шкоди самій дитині. Таким чином, судова практика потребує єдиних підходів до встановлення форм домашнього насильства, оцінювання доказів і розмежування відповідних правопорушень для забезпечення правильної кваліфікації діянь та захисту всіх постраждалих осіб [6, с. 145-148].

На нашу думку, для ефективнішої протидії домашньому насильству в Україні потрібно вдосконалити підходи до розмежування кримінальної відповідальності. Насамперед важливо чіткіше визначити, за якими ознаками встановлюється систематичність насильства, щоб уникнути різного тлумачення закону. Під час розгляду таких справ необхідно враховувати не лише окремі випадки насильства, а й поведінку кривдника загалом, наявні докази та наслідки для постраждалої особи. Також важливо, щоб правоохоронні органи своєчасно реагували на повідомлення про домашнє насильство, а постраждалі могли отримати необхідний правовий захист. Це допоможе уникнути ситуацій, коли серйозні випадки насильства залишаються без належної оцінки або правопорушення кваліфікується неправильно.

Отже, домашнє насильство є небезпечної проблемою в Україні, яка потребує ефективного правового регулювання. Попри наявність законодавства, труднощі виникають під час визначення систематичності насильства та розмежування кримінальної й адміністративної відповідальності. На нашу думку, удосконалення законодавства, єдність судової практики та належний захист постраждалих сприятимуть ефективнішій протидії домашньому насильству.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кримінальний кодекс України : Кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III : станом на 18 верес. 2026 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show (дата звернення: 09.10.2026).

2. Про адміністративні правопорушення : Кодекс України від 07.12.1984 № № 8074 : станом на 10 верес. 2026 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/ (дата звернення: 10.10.2026).

3. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII : станом на 19 груд. 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text (дата звернення: 09.10.2026).

4. Старко В. С., Старко О. Л. «Систематичність» домашнього насильства: проблеми тлумачення. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2024. С. 546-547. URL: https://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/ (дата звернення: 10.10.2026).

5. Зінсу О. І. Домашнє насильство (ст. 126-1 КК України): деякі проблемні питання кримінально-правової кваліфікації. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. С. 281-284. URL: https://journal-app.uzhnu.edu.ua (дата звернення: 10.10.2026).

6. Олійниченко А. Є. Проблемні аспекти кримінально-правової кваліфікації домашнього насильства у правозастосовній практиці. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2021. № 2. С. 145–148. URL: https://vakp.nlu.edu.ua/article/download (дата звернення: 10.10.2026).